

Regeling van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van ...,

nr. ..., directie Wetgeving en Juridische Zaken, houdende regels tot het verplicht elektronisch doen van verzoeken en mededelingen en de indiening en verzending van processtukken in procedures inzake conservatoir beslag (Regeling verplicht elektronisch procederen inzake conservatoir beslag)

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

Gelet op artikel 1 van het Besluit grondslag verplicht elektronisch procederen in civiele zaken;

Besluit:

Artikel 1

1. Verzoeken en mededelingen alsmede de indiening van processtukken door advocaten en de verzending van processtukken door rechtbanken aan advocaten in verzoekschriftprocedures bij de voorzieningenrechter op grond van de Vierde titel van het derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering worden langs elektronische weg gedaan.
2. Deze regeling is niet van toepassing op de verzoeken, bedoeld in artikel 710, tweede en vijfde lid, en artikel 729b, derde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 2

Het recht zoals dat gold vóór de inwerkingtreding van deze regeling blijft van toepassing op een verzoekschriftprocedure als bedoeld in artikel 1, eerste lid, waarbij het verzoekschrift is ingediend vóór de datum van inwerkingtreding van deze regeling.

Artikel 3

Deze regeling treedt in werking met ingang van [1 januari 2025].

Artikel 4

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling verplicht elektronisch procederen inzake conservatoir beslag.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

T.H.D. Struycken

TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Deze regeling verplicht advocaten om elektronisch te procederen in verzoekschriftprocedures bij de voorzieningenrechter inzake conservatoir beslag (hierna: conservatoir beslagprocedures). Conservatoir beslag is een bewarende maatregel die een schuldeiser voorafgaand aan of tijdens een gerechtelijke procedure kan leggen op bijvoorbeeld de bankrekening of goederen van de schuldenaar. Daarmee is verhaal voor de vordering op deze goederen veiliggesteld totdat de uitkomst van de procedure duidelijk is. Als de schuldenaar niet vrijwillig aan een rechterlijke uitspraak voldoet, kan het saldo op de beslagen bankrekening of de opbrengst van de executoriale verkoop van de goederen worden gebruikt om de vordering van de schuldeiser te voldoen. Als de schuldeiser pas beslag zou mogen leggen nadat de rechter zijn vordering heeft toegewezen, dan loopt hij het risico dat er tegen die tijd geen verhaal meer mogelijk is, bijvoorbeeld omdat de goederen zijn overgedragen of het banktegoed is overgeboekt.

2. Achtergrond

Eind 2018 heeft de Raad voor de rechtspraak (hierna: de Rvdr) het Basisplan digitalisering civiel recht en bestuursrecht vastgesteld (hierna: het basisplan).¹ Het doel van het basisplan is het realiseren van de digitale toegankelijkheid van de Rechtspraak voor procespartijen en procesvertegenwoordigers. Daartoe wordt gefaseerd, per zaakstroom, eerst de *mogelijkheid* van elektronisch procederen bij rechtbanken en gerechtshoven opengesteld. Als de invoering van elektronisch procederen in een zaakstroom op vrijwillige basis bij de rechterlijke instanties goed is verlopen, kan het vervolgens voor die zaakstroom voor professionele procespartijen *verplicht* worden gesteld.

Bij de rechtbanken is het voor advocaten vanaf 15 november 2021 mogelijk om in de zaakstroom 'beslagrekest' bij de voorzieningenrechter vrijwillig langs elektronische weg te procederen via het webportaal 'Mijn Rechtspraak'. Daaraan voorafgaand heeft een pilot plaatsgevonden bij de rechtbank Amsterdam. Met dit vrijwillige traject zijn positieve ervaringen opgedaan. Naar schatting van de Rvdr wordt landelijk gezien gemiddeld 75-80% van de beslagrekest (verzoekschriften in conservatoir beslagprocedures) via het webportaal ingediend. Gelet op het succesvolle verloop van deze vrijwillige fase, wenst de Rvdr over te gaan tot een verplichtstelling. Ook de Nederlandse orde van advocaten is positief over het vrijwillige traject en steunt een verplichtstelling voor advocaten.

Sinds 1 juli 2024 bepaalt artikel 33, tweede lid, tweede volzin, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) dat bij *of krachtens* algemene maatregel van bestuur een verplichting tot elektronisch procederen kan worden ingevoerd. Deze wijziging is doorgevoerd met het oog op de verdere uitvoering van het basisplan van de Rvdr. Deze wijziging maakt het mogelijk om in een algemene maatregel van bestuur (AMvB) een grondslag te bieden om elektronisch procederen bij ministeriële regeling te kunnen verplichten. Het Besluit grondslag verplicht elektronisch procederen in civiele zaken voorziet in deze grondslag voor professionele partijen. Onder de professionele partijen die bij ministeriële regeling tot elektronisch procederen kunnen worden verplicht, vallen niet: natuurlijke personen en verenigingen waarvan de statuten niet zijn opgenomen in een notariële akte (informele verenigingen). Het grondslagbesluit is met ingang van 1 juli 2024 in werking getreden. Deze regeling is de eerste ministeriële regeling op basis van het grondslagbesluit.

3. Inhoud

Verplicht elektronisch procederen voor advocaten

¹ Zie Kamerstukken II, 2018/19, 29 279, nr. 490 en meer recent Kamerstukken II 2023/24, 29 279, nr. 801.

Op grond van deze regeling moeten advocaten verzoeken en mededelingen en verzoekschriften in conservatoir beslagprocedures voortaan indienen in een digitaal systeem voor uitwisseling van stukken en berichten. Ook de daaropvolgende communicatie en uitwisseling van stukken met de voorzieningenrechter vindt verplicht plaats via dat digitale systeem. Dit betekent dat ook (de griffie van) de rechtbank verzoeken, mededelingen en processtukken aan advocaten verplicht via het digitale systeem verzendt. De rechtbank stelt deze stukken en berichten dan in het systeem ter beschikking aan de advocaat voor wie zij bedoeld zijn. De advocaat heeft zo via dit systeem toegang tot zijn zaken en kan daarin de stukken elektronisch indienen en inzien. Het op deze wijze elektronisch uitwisselen van de stukken bevordert de efficiëntie van de conservatoir beslagprocedure zowel voor advocaten en hun cliënten als voor de rechtbanken. Het verplicht elektronisch procederen in conservatoir beslagprocedures sluit ook aan bij het doel van de Rvdr om de digitale toegankelijkheid van de Rechtspraak en de efficiëntie van procedures te verbeteren. De verplichtstelling voor advocaten is voor deze zaakstroom een voorlopig sluitstuk, nadat uit het vrijwillige traject is gebleken dat een meerderheid van de advocaten in deze zaakstroom al succesvol elektronisch procedeert via het digitale systeem.

De verplichting tot elektronisch procederen geldt in de eerste plaats voor de advocaat van de beslaglegger. Voor het leggen van conservatoir beslag is voorafgaand verlov (toestemming) van de voorzieningenrechter nodig (artikel 700 Rv). De beslaglegger dient daartoe een verzoekschrift (beslagrekest) in te dienen bij de voorzieningenrechter. Dit verzoekschrift kan alleen door een advocaat worden ingediend (artikel 278, derde lid, Rv). De beslaglegger kan vervolgens nog een aantal aanvullende verzoeken doen aan de voorzieningenrechter die met het conservatoir beslag samenhangen. Hierbij valt te denken aan een verzoek tot verlenging van de termijn voor het instellen van de eis in de hoofdzaak (artikel 700, derde lid, tweede volzin, Rv) of een bevel tot de afgifte van roerende zaken ter gerechtelijke bewaring (artikel 709, eerste lid, Rv). Ook deze verzoeken kunnen in beginsel slechts door een advocaat worden ingediend.

In conservatoir beslagprocedures komt het regelmatig voor dat advocaten verzoekschriften buiten de openingstijden van de griffie indienen. Voor die spoedeisende gevallen hebben de rechtbanken piketregelingen. Deze regelingen blijven onverkort van kracht en worden uitgewerkt in het Landelijk procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank handel/voorzieningenrechter. De advocaat blijft daarnaast op grond van deze ministeriële regeling verplicht om het verzoekschrift via het digitale systeem in te dienen.

Na indiening van een beslagrekest beslist de voorzieningenrechter na summier onderzoek. Daarbij kan de rechter de beslaglegger, beslagene en eventuele andere belanghebbenden horen. In sommige gevallen is de voorzieningenrechter daartoe verplicht (bijvoorbeeld artikelen 700, vierde lid, 709, derde lid, en 720 Rv). Deze ministeriële regeling brengt geen verandering in de wijze waarop de beslaglegger, beslagene of een eventuele andere belanghebbende wordt gehoord. In de meeste gevallen wordt een beslagene of andere belanghebbende bij dit horen bijgestaan door een advocaat. Dit is echter niet verplicht. Als een beslagene of andere belanghebbende voorafgaand aan dit horen verzoeken of mededelingen wil doen aan of (proces)stukken wil indienen bij de voorzieningenrechter, geldt de verplichting tot elektronisch procederen alleen voor zover hij daarbij wordt vertegenwoordigd door een advocaat. Heeft een beslagene geen advocaat, dan mag hij deze verzoeken of stukken langs elektronische weg indienen, maar dit hoeft niet. Hij mag dit dus ook langs de papieren weg blijven doen. Dit geldt ongeacht of de beslagene of andere belanghebbende een natuurlijke persoon is of een professionele partij.

Het Besluit grondslag verplicht elektronisch procederen in civiele zaken maakt het mogelijk om ook beslagene of andere belanghebbenden die niet een natuurlijke persoon of informele vereniging zijn te verplichten tot elektronisch procederen bij ministeriële regeling. Voor een goede en efficiënte digitale toegankelijkheid van de rechtspraak is het wenselijk dat op termijn ook professionele beslagene en professionele andere belanghebbenden hun stukken verplicht langs elektronische weg indienen, dus ook als zij niet worden vertegenwoordigd door een advocaat. Dit geldt ook voor gerechtsdeurwaarders die op grond van de wet een aantal verzoeken kunnen indienen die verband houden met het conservatoir beslag (artikel 710a Rv). Ik bekijk samen met de Rvdr en de betrokken partijen op welke termijn het mogelijk is om deze verplichting in te voeren.

Toepasselijkheid Besluit elektronisch procederen

Het Besluit elektronisch procederen (Bep) is van toepassing op het verplicht elektronisch procederen in conservatoir beslagprocedures. Dit betekent onder meer dat het Landelijk procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank handel/voorzieningenrechter het digitaal systeem voor het verplicht elektronisch procederen moet aanwijzen (artikel 2, eerste lid, van het Bep). In dit geval gaat het om aanwijzing van het systeem dat ook is gebruikt voor de vrijwillige fase van elektronisch procederen bij beslagrekestten. Dit is het Systeem Digitale Toegang Rechtspraak (Systeem DT Rechtspraak). Het webportaal 'Mijn Rechtspraak' en het Aansluitpunt Rechtspraak – Digitale Toegankelijkheid maken hier onderdeel van uit. Ook de Beslagsyllabus zal hierop worden aangepast. Verder is van belang dat op grond van artikel 2, derde lid, van het Bep de grosse van het beslagverlof (de in executoriale vorm opgemaakte beslissing op het gevraagde verlof) niet via het digitale systeem aan de advocaat kan worden toegezonden. Dit gebeurt in principe per gewone post. Een gerechtsdeurwaarder heeft een grosse van het beslagverlof nodig om beslag te kunnen leggen. Daartoe kan de advocaat de grosse bij de griffie van de rechtbank opvragen.

4. Regeldruk, gevolgen voor rechtspraak en financiële gevolgen

De lasten die gepaard gaan met de informatie-uitwisseling tussen de rechtbanken en de advocaten in conservatoir beslagprocedures hangen samen met de waarborgen die het civiele procesrecht biedt voor een eerlijke en efficiënte procesvoering. Vanwege dit bijzondere karakter worden ze niet als regeldruklasten aangemerkt. Het civiele procesrecht valt daarom ook buiten de kwantitatieve reductiedoelstellingen voor regeldruklasten. **[PM advies ATR]**

Voor de Rechtspraak heeft deze regeling naar verwachting geen (substantiële) gevolgen voor de werklust, noch (noemenswaardige) ICT-consequenties. De Rechtspraak heeft het systeem voor elektronisch procederen geïmplementeerd en al in gebruik. Zoals hierboven is toegelicht, wordt in conservatoir beslagprocedures door advocaten sinds 15 november 2021 al vrijwillig gebruik gemaakt van het digitale systeem. Advocaten beschikken daarom al over toegang tot dit systeem en zijn hiermee bekend. Alle advocaten kunnen met hun advocatenpas inloggen op het webportaal 'Mijn Rechtspraak' en hierin het verzoekschrift uploaden en indienen. De inschatting is dat een verplichting om langs elektronische weg te procederen leidt tot een afname van de regeldruk. Elektronisch procederen is voor advocaten sneller en eenvoudiger dan procederen op papier.

Deze ministeriële regeling heeft naar verwachting geen extra financiële gevolgen voor de Rechtspraak. De regeling maakt het mogelijk dat verdere uitvoering wordt gegeven aan het Basisplan digitalisering civiel recht en bestuursrecht van de Rechtspraak. In het prijsakkoord 2023–2025 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld aan de Rechtspraak.²

5. Verwerking persoonsgegevens

De rechtbanken en advocaten verwerken persoonsgegevens conform de Algemene verordening gegevensbescherming en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Het doel van deze gegevensverwerking is een goede en zorgvuldige rechtspleging en procesvoering in civiele zaken. Dit doel is niet anders bij het elektronisch indienen van verzoeken, mededelingen en processtukken. Slechts de wijze waarop deze gegevens bij de rechtbanken en advocaten terechtkomen, wijzigt door middel van deze ministeriële regeling. Dit betekent dat geen nieuwe grondslag voor gegevensverwerking in deze regeling hoeft te worden opgenomen.

6. Advies en consultatie

[PM]

² Kamerstukken II 2022/23, 36 200 VI, nr. 5, Prijsakkoord 2023-2025.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Het eerste lid van dit artikel schrijft voor dat verzoeken en mededelingen, de indiening van processtukken door advocaten en de verzending van processtukken door rechtbanken aan advocaten in verzoekschriftprocedures bij de voorzieningenrechter op grond van de Vierde titel van het derde Boek van Rv alleen langs elektronische weg kunnen worden gedaan.

Deze verplichtstelling geldt nog niet voor de dagvaardingsprocedures in de Vierde titel van het derde Boek van Rv, omdat die procedures geen deel uitmaakten van de vrijwillige fase van het elektronisch procederen in de zaakstroom 'beslagrekesten'. Dit betreft onder meer het opheffingskortgeding (artikel 705 Rv) en de vordering in kort geding tot onderbewindstelling van goederen (artikel 710, eerste lid, Rv). Ook de verzoeken die verband houden met het zogenoemde 'geschillenbewind' vallen buiten de verplichtstelling (artikel 710 leden 2 en 5). Het geschillenbewind is een andere bewarende maatregel dan het conservatoir beslag en maakte geen deel van de vrijwillige fase van het elektronisch procederen in de zaakstroom 'beslagrekesten'. In artikel 1, tweede lid, zijn deze verzoeken daarom uitgezonderd. In het tweede lid is ook een uitzondering opgenomen voor het verzoek van een partij om een beslissing over het bedrag of de aard van de te stellen zekerheid ter voorkoming van het conservatoir beslag op een luchtvaartuig (artikel 729b, derde lid, Rv). Dit verzoek gaat vooraf aan een eventueel beslagrekest en is meer een geschil over de hoogte of aard van de te stellen zekerheid. De procedure uit artikel 729b, derde lid, Rv bij een geschil over de stellen zekerheid is een *lex specialis* van de procedure bedoeld in artikel 616 Rv. Dit is een dagvaardingsprocedure die buiten de Vierde titel van het derde Boek van Rv valt. Om die reden is ook het verzoek bedoeld in artikel 729b, derde lid, Rv buiten deze regeling gehouden.

Daarnaast geldt de verplichtstelling in artikel 1, eerste lid, alleen in conservatoir beslagprocedures bij de voorzieningenrechter. Dit betekent dat verzoeken die bij de kantonrechter moeten worden ingediend nog buiten de verplichtstelling vallen. Dit speelt onder meer bij het verzoek van de beslaglegger om een 'ruraal bewaarder' aan te stellen (artikel 712 jo. 451 Rv). Een ruraal bewaarder is een bewaarder die kan worden aangesteld bij beslag op vee ('beesten'), landbouwwerktuigen of reeds ingeogste vruchten indien dat nodig wordt geacht voor de behoorlijke voortzetting van de exploitatie van het landbouwbedrijf. Gaat het om conservatoir beslag tot afgifte van te velde staande vruchten of beplantingen van een onroerende zaak en is het verzoek opgenomen in hetzelfde verzoekschrift als waarmee het beslagverlof wordt verzocht, dan is de voorzieningenrechter bevoegd (artikel 732 jo. 700, tweede lid, Rv). In dat geval wordt het verzoek dus verplicht elektronisch ingediend. Gaat het echter om een separaat verzoek tot het aanstellen van een ruraal bewaarder, dan is de kantonrechter bevoegd en geldt deze verplichting nog niet.

Artikel 2

Dit artikel bevat het overgangsrecht en bepaalt dat de verplichting tot elektronisch procederen alleen geldt in verzoekschriftprocedures waarbij het verzoekschrift is ingediend op of na de datum van inwerkingtreding. Elk nieuw verzoek aan de voorzieningenrechter in een conservatoir beslagprocedure wordt ingeleid met een nieuw verzoekschrift. Dat betreft allereerst het verzoek tot verlof, maar ook de overige verzoeken die een advocaat kan indienen op grond van de Vierde titel van het derde Boek van Rv. Zo is het verzoek tot verlenging van de termijn voor het instellen van de eis in de hoofdzaak (artikel 700, derde lid, tweede volzin, Rv) een nieuw verzoek. Dat betekent dat het moment waarop dat verzoek aan de voorzieningenrechter wordt voorgelegd bepalend is voor de toepassing van de verplichting om de daaropvolgende communicatie en uitwisseling van stukken met de rechtbank langs elektronische weg te doen. Die verplichting geldt als dat verzoek is gedaan op of na de datum van inwerkingtreding, ook als het oorspronkelijke verzoek tot verlof vóór de datum van inwerkingtreding was ingediend.

Artikel 3

Deze regeling treedt in werking met ingang van [1 januari 2025]. [Daarmee wordt voldaan aan de vaste verandermomenten en de publicatietermijn van minimaal twee maanden voorafgaand aan inwerkingtreding].

Artikel 4

Dit artikel bevat de citeertitel van de regeling.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

T.H.D. Struycken